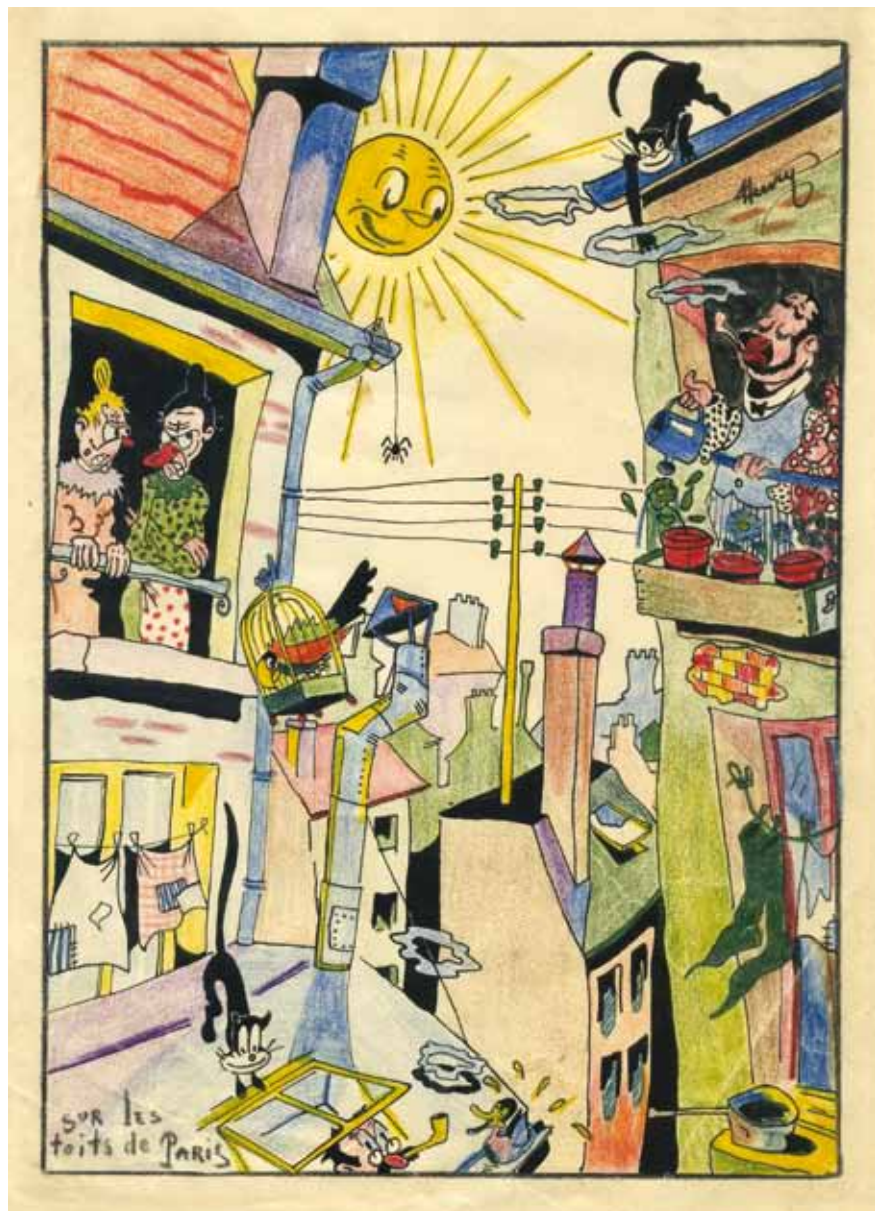

Henri Kichka

הנרי קישקה

Né le crayon à la main

Son enfance se passa à Bruxelles, la ville de Tintin dont il portait les pantalons golfe à la mode, bercé par la BD belge et transporté par Blanche Neige et les Sept Nains, le premier long métrage couleur de Walt Disney, que sa main s'est amusée à recopier avec bonheur.

Cette même main a été contrainte aux travaux forcés pendant trois longues années et n'a pu reprendre un crayon qu'au sanatorium entre 1945 et 1946, les premiers dessins étant des caricatures d'Hitler. Quand en 1948 il rencontre Lucia, sa future épouse, elle découvre son immense talent et l'encourage à s'inscrire aux cours du soir des Beaux-Arts de Bruxelles après leur mariage en Avril 49.

Il y excelle dans le dessin, la gouache, la publicité et le lettrage. Mais trop vite, les contraintes du quotidien le poussent à abandonner les études. Son âme d'artiste se mettra en hibernation pendant près de 35 ans, années au cours desquelles il dirigera avec "Madame Lucia" leur boutique de "schmates" jusqu'à sa retraite anticipée à l'âge de 60 ans.

Son soupir de soulagement sera entendu dans toute la Wallonie!

Comme cadeau nous lui offrons un bloc de papier à dessin et des crayons qu'il saisit des deux mains. Ses premiers dessins datant de 1986 sont des paysages réalisés au kibboutz Revadim et à Jérusalem où il nous rend régulièrement visite.

Fort heureusement la main n'a rien oublié! Elle se souvient de la précision, des proportions et du tracé à la perfection.

Une fois la confiance retrouvée, il découvre les merveilleuses photos du "Monde disparu" de Roman Vishniac qui deviendra pendant une décennie sa source d'inspiration. De la pointe de son crayon noir il fait revivre ce passé juif de Pologne qu'il n'a pourtant jamais connu et que sa famille a dû fuir. Un monde que les nazis ont rayé de la carte et auquel il s'acharne à redonner vie avec amour et patience.

A ses yeux chaque dessin est une victoire de plus sur Hitler. Ses oeuvres seront exposées à Bruxelles et à Anvers, il aquerra la reconnaissance qui lui avait tant manquée. Il est enfin devenu l'artiste qu'enfant il rêvait d'être. Ma mère aura eu la joie et la satisfaction de voir, de son vivant, ce talent concrétisé et apprécié.

Photo Elie Kichka, Auschwitz 2015

נולד עם עפרון ביד

Quand elle décède en 2001, il remplacera ses crayons par son stylo et se consacrera pendant de longs mois à l'écriture de son autobiographie, partant de sa naissance à sa libération des camps. Donc à sa seconde naissance.

"Une adolescence perdue dans la nuit des camps" paraîtra chez Luc Pire en 2004.

Si le dessin a finalement cédé la place à l'écriture, il en aura aussi été le déclic. Dessin et écriture sont tous deux un processus d'introspection et d'expression.

De tous temps, l'Homme a voulu marquer son passage dans l'Histoire, d'abord par le dessin, ensuite par l'écriture. Mon père aura fait les deux et cette exposition est un aperçu de la trace indélébile qu'il a tenu à laisser.

Le crayon, ce petit bout de bois de nos plumiers d'école, a été le levier qui lui a permis de se propulser dans l'avenir et d'arriver à son 90ème printemps. Et à le voir il faut reconnaître qu'il a bonne mine!

Michel Kichka

Sanatoium, 1945

ילדותו עברה בבריסל, עירו של טינטין שכמוהו היה לבש מכנסי גולף. הוא גדל על ברכי הקומיקס הבלגי ועל שלגיה ושבעת הנמדים, סרטו האגדי של דיסני שיצא לאקרנים ב-1938. הנרי הצעיר התאמן בלצייר אותם בהתלהבות. הקשר בין היד לעפרון נקטע באכזריות עם מעצרו בידי הנאצים בספטמבר 1942. במשך שלוש שנות גהינום, ידו עסקה בעבודות כפייה. אחרי השחרור כשנשלח לשיקום בסנטוריום, ידו חזרה לאחוזו בעפרון והוציאה תחתה קריקטורות של היטלר.

כשהוא הכיר את לוסייה, אשתו לעתיד, ב-1948, היא גילתה את כשרונו המיוחד ועודדה אותו להירשם לאקדמיה לאמנות בבריסל. שם התחיל לפרוח והצטיין ברישום מודל בפחם, בצבעי גואש, בפרסום ובטיפוגרפיה. קשיי פרנסה אילצו אותו לגדוע את לימודי הערב ולכפות על עצמו התנזרות מעפרון לטובת ניהול בוטיק של "שמאטעסים" לנשים במשך כשלושים וחמש שנים. תיסכולו על אי הגשמה עצמית היה בוודאי קשה מנשוא. בהגיעו לגיל 60, הוא יצא בשמחה לפרישה מוקדמת ואנחת רווחה אדירה נשמעה בכל שמי וואלוניה.

את בלוק הציור והעפרונות שהענקנו לו כמתנת פרישה, הוא תפס בשתי ידיים וניצל את ביקוריו הקבועים בארץ כדי לצייר את נופי קיבוץ רבדים וירושלים. הוא גילה להפתעתו הרבה שידו לא שכחה דבר. היא זכרה בדיוק רב את הקווים, הפרופורציות והפרטים הקטנים. הבטחון חזר אליו במהרה. ואז הוא גילה את ספרו הנפלא של רומן וישניאק, "עולם נעלם". וישניאק צילם את השטייטל הפולני שאבא לא הכיר ושמשפחתו נאלצה לעזוב לצמיתות. במשך שנים רבות צילומים אלו שימשו השראה מרכזית לציורי עפרון שבהם שיחזר ביד בוטחת ומוקפדת פיסות חיים של יהדות פולין של פעם, שנמחקה בידי הנאצים ושאינה קיימת עוד. במרוצת השנים הוא צבר כמות משמעותית של רישומים והתחיל להציגם בגלריות ברחבי בלגיה. הוא סוף סוף הפך לאמן המוכר והמוערך שחלם להיות ולוסייה זכתה לראות זאת בחייה. בעיניו כל ציור הוא עוד ניצחון על היטלר.

כשלוסייה נפטרה ב-2001 הוא המיר את העפרון בעט ובמשך חודשים ארוכים, החל לכתוב את סיפור חייו, מלידתו עד שחרורו מהמחנות. לידתו השנייה. ספרו "נעורים אבודים בעלמט המחנות" ראה אור ב-2004 וזכה לתהודה רבה בבלגיה.

הכתיבה לקחה את מקומו של הציור אולם הציור הוא שאיפשר את הכתיבה, ללא ספק. ציור וכתיבה הם תולדה של חיפוש האמת ושל ביטוי עצמי. מאז שחרר האנשות חיפש האדם דרכים להנציח את קיומו הזמני. הוא בחר בציור ומאוחר יותר בכתיבה. אבא בחר בשניהם.

תערוכה זו פותחת חלון אל עולמו וחושפת את ניסיונו העיקש להשאיר כאן סימן בלתי מחיק.
העפרון הקטן מעץ ועופרת, זה מהקלמר של כיתה א', היה המנוף שהזניק אותו לתשעים אביבים.
ויש להודות שהוא נראה די מחודד!

מישל קישיקה

1941

Photo Micha Loubaton, Bruxelles 2015

Bruxelles, 1941

Bruxelles, 1941

1946-1945

Bruxelles, 1945

Bruxelles, 1945

Bruxelles, 1945

Bruxelles, 1945

1950-1949

Bruxelles, 1950
d'après L'étoile mystérieuse, Hergé

Bruxelles, 1949

Années 80

Bruxelles, 1987

Bruxelles, 1987

Spa, 1986

Années 90

Bruxelles, 1990

Photo Micha Loubaton, Bruxelles 2015

Catalogue de l'exposition conçue pour célébrer les 90 ans
d'Henri Kichka en Israel, sur une idée de son petit-fils David
Avril 2016

קטלוג של תערוכה שנערכה בתל אביב לציון יום הולדתו ה-90
של הנרי קישקה על פי רעיון של נכדו דויד
אפריל 2016